

Hoạt động văn hóa tinh thần, vui chơi giải trí lành mạnh tạo điều kiện rèn luyện cơ thể khỏe mạnh, gợi mở sự ham hiểu biết và óc sáng tạo, phát triển đức, trí, thể, mỹ, hình thành nhân cách, góp phần phát triển toàn diện cho trẻ em. Đây là vấn đề quan tâm chung của mỗi gia đình và toàn xã hội.

Công tác chăm sóc trẻ em ở nước ta luôn nhận được sự quan tâm của Đảng, Nhà nước, các cấp, ngành, đoàn thể xã hội và cả sự giúp đỡ của nhiều tổ chức quốc tế.

Thực hiện Luật bảo vệ chăm sóc và giáo dục trẻ em; hướng ứng Tuyên bố của Hội nghị thượng đỉnh thế giới về sự sống còn và phát triển của trẻ em trong thập kỷ 90. Thực hiện Nghị quyết Trung ương 5 (khóa VIII), Việt Nam đã có Chương trình hành động quốc gia về trẻ em Việt Nam giai đoạn 1991-2000 với 4 mục tiêu tổng quát: Sức khỏe cho mọi trẻ em; giáo dục tiểu học cho mọi trẻ em; chăm lo đời sống tinh thần cho mọi trẻ em; chăm sóc trẻ em có hoàn cảnh đặc biệt khó khăn. Qua gần 10 năm thực hiện nhiều chương trình vì trẻ em mang tính chất thiết thực, đến nay chúng ta đã đạt được những kết quả mang tính khả quan: 60% số trẻ em mồ côi đã được chăm sóc; 10 - 12% số trẻ em khuyết tật được chăm sóc và phục hồi chức năng; 50% số trẻ em lang thang được giúp đỡ nơi ở, học hành; 20-30% số trẻ em vi phạm pháp luật được quản lý giáo dục.

Xây dựng các điểm vui chơi, giải trí cho trẻ em là một trong những nội dung của Chương trình quốc gia vì trẻ em Việt Nam giai đoạn 1999-2000 với mục tiêu đến năm 2000 phần đầu đạt 50% số xã phường xây dựng được các điểm vui chơi cho trẻ em.

Đời sống văn hóa tinh thần, các khu vui chơi giải trí cho trẻ em đến nay đã và đang từng bước được cải thiện rõ rệt. Chỉ tính riêng từ năm 1997 đến nay đã xây dựng được 226 nhà văn hóa thiếu nhi cấp huyện; 862 xã, phường có điểm vui chơi cho trẻ em. Tuy nhiên, con số trên chỉ đáp ứng được phần nào so với nhu cầu thực tế. Sân chơi của trẻ em vẫn luôn là một vấn đề bức xúc của toàn xã hội. Theo thống kê sơ bộ, các điểm vui chơi công cộng trên toàn quốc mới

SÂN CHƠI CHO TRẺ EM - THỰC TRẠNG VÀ GIẢI PHÁP

NGUYỄN THÀNH TRUNG

ThS. LÊ THÚY NGÀ

Vụ quản lý khoa học xã hội và tự nhiên

Bộ khoa học, công nghệ và môi trường

Muốn cho trẻ được phát triển một cách toàn diện về thể chất và tinh thần, sau này trở thành người có ích cho đất nước, xã hội và các bậc làm cha làm mẹ không thể chỉ “bắt” con cái “nhồi nhét” những kiến thức lý thuyết học ở trường mà phải tìm cách để cho trẻ được vui chơi giải trí nữa. Nhưng “chơi” thế nào và “chơi” ở đâu? Điều đó đang được xã hội quan tâm. Giải quyết vấn đề này tuy không phải dễ dàng gì, nhất là đối với nước ta, một nước đất chật người đông, nền kinh tế lại chưa phát triển. Nhưng dù sao chăng nữa, chúng ta cũng không thể để tình trạng như hiện nay, ngay tại Hà Nội mới chỉ có ngót 10% trẻ em được vui chơi ở những nơi gọi là “Sân chơi cho trẻ em”.

chỉ đạt 5%, vẫn còn 26 tỉnh chưa có điểm vui chơi cấp huyện, thị. Đặc biệt, cho đến nay vẫn còn nhiều điểm trắng về sinh hoạt văn hóa, tinh thần cho trẻ em, nhất là ở các vùng cao, vùng sâu, vùng xa. Vấn đề này dẫn đến sự chênh lệch về hưởng thụ văn hóa tinh thần cho trẻ em giữa các vùng khác nhau, giữa nông thôn và thành thị.

Chăm lo, đào tạo trẻ em phải toàn diện cả về vật chất lẫn tinh thần. Vì thế, đi đôi với việc xây dựng chính sách giáo dục đào tạo trẻ em thì vấn đề đẩy mạnh các hoạt động văn hóa tinh thần cũng là vấn đề rất quan trọng để trẻ em có thể phát triển một cách toàn diện.

Nhiều nơi đã có được những trung tâm, những điểm vui chơi cho trẻ em, song cơ sở trang thiết bị còn nghèo nàn, thiếu thốn. Đến năm 1998 mới có 10% nhà thiếu nhi cấp tỉnh, 60% nhà thiếu nhi cấp huyện, thị, trong đó có một số nơi khu vui chơi cho trẻ em đang trong tình trạng xuống cấp. Nội dung và các hình thức tổ chức hoạt động văn hóa, tinh thần còn đơn điệu, chưa phù hợp và đáp ứng được nhu cầu vui chơi, giải trí cho trẻ em. Mới đây, một kết quả khảo sát tại Hà Nội cho thấy có tới 80% trẻ em chơi tại gia đình; 29,25% trẻ em chơi ngoài đường; số trẻ em chơi tại các trung tâm văn hóa

thiếu nhi chỉ chiếm 3,77%; chơi tại công viên 5,66%.

Một vấn đề đáng quan tâm hiện nay là vấn đề đồ chơi cho trẻ em. Những đồ chơi mang tính trí tuệ, có tính chất giáo dục tốt đối với trẻ em còn ít, trong khi đó tình trạng hàng nhập ngoại các loại đồ chơi mang tính bạo lực còn tương đối phổ biến, tràn lan thiếu sự quản lý chặt chẽ... đã gây những ảnh hưởng không nhỏ đến việc hình thành tính cách và nhận thức của trẻ em. Số lượng đồ chơi sản xuất trong nước mới chỉ đáp ứng được 4% nhu cầu của trẻ, các ấn phẩm văn hóa khác dành cho trẻ em mới chỉ đạt 12% so với sản phẩm văn hóa chung.

Vậy nguyên nhân của những bất cập, bức xúc trong các hoạt động vui chơi, giải trí của trẻ em là do đâu? Trước hết phải kể đến những nguyên nhân khách quan do đất nước đã trải qua chiến tranh, kinh tế xã hội, cơ sở hạ tầng còn thấp kém; nhiều gia đình đời sống kinh tế thấp, không có điều kiện để chăm sóc, đáp ứng được các nhu cầu vui chơi của trẻ.

Vấn đề tăng dân số và quá trình đô thị hóa hiện nay đã góp phần làm cho việc xây dựng các khu vui chơi cho trẻ em là hết sức cần thiết và ngày càng trở nên cấp bách. Sự

thiếu quản lý, hướng dẫn trẻ em vui chơi giải trí trong thời gian nhàn rỗi, dẫn đến tình trạng trẻ dễ dàng tiếp xúc với các ấn phẩm văn hóa không lành mạnh đã gây ra những tác động tiêu cực đến việc hình thành nhân cách của trẻ cả về lối sống, đạo đức, thị hiếu và thẩm mỹ.

Các khó khăn trên phải được khắc phục, nhưng vấn đề này không thể làm trong một sớm, một chiều mà phải huy động sức mạnh của toàn xã hội và cần phải có thời gian. Nhưng vấn đề đặt ra trước mắt là phải hết sức chú trọng các chính sách đầu tư, phát triển các hoạt động văn hóa, thể thao, vui chơi giải trí, tạo ra cuộc sống vui tươi, lành mạnh, bảo đảm đầy đủ nhu cầu, nguyện vọng chính đáng của trẻ em; kết hợp chặt chẽ chăm lo vật chất với chăm lo tinh thần nhằm đào tạo bồi dưỡng, phát triển trẻ em về mọi mặt. Phải nâng cao nhận thức cho mỗi gia đình, cộng đồng và toàn xã hội hiểu rõ đặc điểm của trẻ em, xác định rõ trách nhiệm của mình, tìm mọi cách để đáp ứng nhu cầu vui chơi, giải trí của trẻ em.

Bên cạnh việc tăng cường sự quan tâm, đầu tư của Nhà nước, chính quyền các cấp cần đề cao vai trò, trách nhiệm của từng gia đình, trường học, cộng đồng và toàn xã hội. Đồng thời có các chính sách hợp tác quốc tế để thu hút sự giúp đỡ, tài trợ của các nước, các tổ chức LHQ và các tổ chức phi chính phủ. Xóa bỏ dần sự bất bình đẳng trong sự hưởng thụ văn hóa tinh thần, vui chơi, giải trí ở trẻ em bằng cách quan tâm tới các trẻ em vùng sâu, vùng xa, vùng dân tộc ít người, trẻ em các gia đình chính sách, gia đình nghèo và hoàn cảnh khó khăn.

Vấn đề đào tạo trẻ em phải toàn diện, đồng bộ cả về thể chất lẫn tinh thần và nhân cách... Trường học của trẻ phải có khu tập thể dục thể thao, khu vui chơi giải trí lành mạnh. Cần có quy hoạch về vấn đề này ở các cấp xã, huyện. Các xã, huyện phải có chỗ vui chơi cho trẻ em nhưng phải gắn với trường học để làm lành mạnh các hoạt động vui chơi của trẻ em.

Để làm tốt được vấn đề này, trước hết, chúng ta phải có nhận thức trở lại về trách nhiệm của chúng ta với trẻ em, phải coi đó

Ngày 8/12/1999, tại Hà Nội, Viện văn học đã tổ chức kỷ niệm 45 năm thành lập Viện và đón nhận Huân chương độc lập hạng nhất. Tới dự lễ kỷ niệm có đồng chí Nguyễn Phú Trọng - Ủy viên Bộ chính trị, Phó Chủ tịch nước Nguyễn Thị Bình, Phó Ban tư tưởng văn hóa Trung ương Trần Hoàn, nhà thơ lão thành cách mạng Tố Hữu, Giám đốc Trung tâm KHXH&NVQG Nguyễn Duy Quý và các nhà thơ, nhà văn đã từng công tác tại Viện. Thay mặt toàn thể cán bộ Viện văn học, GS Viện trưởng Hà Minh Đức đọc diễn văn kỷ niệm ôn lại 45 năm hoạt động của Viện và những thành tích mà Viện đã

VIỆN VĂN HỌC ĐÓN NHẬN HUÂN CHƯƠNG ĐỘC LẬP HẠNG NHẤT

đạt được. Tại lễ kỷ niệm, Phó Chủ tịch

nước Nguyễn Thị Bình đã thay mặt cho Nhà nước trao tặng Huân chương độc lập hạng nhất cho Viện văn học. Viện trưởng Hà Minh Đức phát biểu bày tỏ sự vui mừng trước phần thưởng cao quý mà Đảng và Nhà nước đã dành cho Viện; cảm ơn sự giúp đỡ, chỉ đạo của Trung tâm KHXH&NVQG, các cơ quan khoa học trong và ngoài nước, các Hội văn học nghệ thuật trong cả nước và nguyên quyết tâm phấn đấu xứng đáng là trung tâm nghiên cứu văn học của cả nước.

Tin và ảnh: Nguyễn Hương Giang
Tạp chí Hoạt động khoa học

là tương lai của đất nước; những gì đẹp nhất, tốt nhất phải dành cho trẻ em. Qua đó tạo sự quan tâm của các cấp ủy Đảng, chính quyền, các gia đình đối với lĩnh vực này.

Thứ hai, đẩy mạnh tuyên truyền trên các phương tiện thông tin đại chúng, thực hiện giáo dục hoàn thiện nhân cách của trẻ em qua gia đình, nhà trường và xã hội, xây dựng các tụ điểm vui chơi lành mạnh, đẩy lùi các tệ nạn xã hội, chú trọng việc tạo dựng môi trường lành mạnh cho trẻ em.

Thứ ba, nâng cao nhận thức và trách nhiệm của toàn xã hội, tập trung thống nhất trong chỉ đạo, tạo ra sự chuyển biến mạnh mẽ trong việc chăm lo đời sống tinh thần của trẻ em.

Thứ tư, xây dựng chương trình - kế hoạch cụ thể với mục tiêu chăm lo cuộc sống văn hóa tinh thần và đẩy mạnh công tác xã hội hóa các hoạt động văn hóa, vui chơi của trẻ em.

Thứ năm, có các hình thức khuyến khích các hoạt động, lao động sáng tạo của trẻ em. Nâng cao sức khỏe của trẻ em, kết hợp với việc khôi phục các hình thức rèn luyện văn - thể - mỹ truyền thống. Phát triển các trò chơi có tính chất giáo dục, mang tính trí tuệ cao.

Thứ sáu, lồng ghép và thực hiện có hiệu quả với các chương trình quốc gia như: Xóa đói giảm nghèo; phòng chống ma túy; phòng chống tội phạm xã hội; ngăn chặn các sản phẩm văn hóa độc hại đối với trẻ em...

Hoạt động văn hóa tinh thần, vui chơi giải trí cho trẻ em và vấn đề quản lý Nhà nước về đời sống tinh thần cho trẻ em đến nay đã đạt được những kết quả mang tính khả quan. Tuy nhiên, đây vẫn là một vấn đề luôn cần sự quan tâm của mọi gia đình, nhà trường, các đoàn thể và toàn xã hội.

Biên tập: Nguyễn Thị Hương Giang